

پیشگیری نوین

گازنامه داخلی

شورای سیاستگذاری

- مرکز توسعه پیشگیری سازمان بهداشتی کشور
- اداره کل فرهنگی و پیشگیری ستاد مبارزه با مواد مخدر کشور

ویژه مدیران دستگاه ها

شماره نهم

۱۳۹۰

✓ ضرورت اجرای استراتژی های پیشگیری اولیه از اعتیاد در محیط کار

✓ ۵ اصل پیشگیری اولیه از اعتیاد

✓ چگونه اضطراب محل کار را مدیریت کنیم؟

تحلیل محتوای بخشی از بیانات مقام معظم رهبری (مدظله العالی) در خصوص پیشگیری از گرایش جوانان به پدیده سوء مصرف مواد

حمید صرامی

مدرس دانشگاه و مدیر کل فرهنگی پیشگیری
ستاد مبارزه با مواد مخدر کشور

حضرت آیت‌الله خامنه‌ای در مورخ ۱۳۸۵/۷/۱۰ با ابلاغ سیاست‌های کلی مبارزه با مواد مخدر در ۱۱ بند (در ابعاد کاهش عرضه، کاهش تقاضا و پیشگیری، درمان و حمایت‌های اجتماعی، سازمان‌های مردم‌نهاد، مطالعات و پژوهش، عرصه بین‌المللی و ساختار امر مبارزه) خطاب به روسای محترم قوای سه‌گانه خواهان سرعت عمل، قاطعیت و اجرای بدون فوت وقت سیاست‌های مزبور شده ضمن آنکه طی بیست و دو سال اخیر به مناسبت‌های گوناگون هشدارهای لازم را به مسئولان و مردم به ویژه جوانان، در مقابله با این پدیده شوم ابلاغ فرموده‌اند. در این مقاله ضمن تحلیل محتوای فرمایشات معظم‌له، امید می‌رود همه ما بتوانیم با مشارکت جدی در این جهاد مقدس، سهم و وظیفه شرعی و قانونی خود را ایفا نماییم. (ان شاء الله)

پدیده شوم مواد مخدر و روان‌گردان‌ها برای همه شناخته شده و در نزد عاقلان کاملاً منفور است. کمتر کسی را می‌توان یافت که در خصوص مضرات فردی و اجتماعی اعتیاد، آگاهی لازم را نداشته باشد. البته «اعتیاد» طرفدارانی نیز دارد که وجود آنها را نمی‌توان انکار نمود. مهم‌ترین آنها در نگاه اول دو گروهند: (۱) معتادانِ هوسران (۲) قاچاقچی‌های مواد.

ولی در نگاهی دقیق‌تر، گروه‌های دیگری را نیز می‌توان در این دسته بندی جای داد، گروه‌هایی نظیر «استعمارگران» و برخی «سرمایه‌داران» که منافع خود را در اعتیاد جوانان یک مملکت دیده و تلاش می‌کنند تا آنها را به شکل‌های مختلف آلوده به انواع مواد نمایند. با این حال حتی تمامی طرفداران اعتیاد نیز متوجه خسارت بار بودن این پدیده در زندگی افراد می‌باشند؛ یعنی حتی معتادی

کانون خانواده، بروز انواع مفاسد اخلاقی - نظیر دزدی، فحشاء و...، بروز انواع فشارهای روحی و روانی نظیر افسردگی که گاه نیز منجر به خودکشی می‌شود، بروز و سرایت انواع بیماری‌ها نظیر ایدز، هپاتیت و عواقب بسیار شوم دیگر که همه نتیجه اعتیاد است. مسلماً توسعه یک کشور منوط به مشارکت نیروی انسانی آن جامعه بالانحص نیروی جوان بوده به طوری‌که انسان سالم، محور توسعه پایدار می‌باشد. توجه به این موضوع

که دیگر قوه اراده خویش را از دست داده به خوبی می‌داند که اعتیاد پدیده‌ای ویرانگر است. به راستی چرا «اعتیاد» پدیده‌ای شوم و ناخوشایند است؟ مگر علت اصلی این امر، بروز آثار و تبعات شوم آن نمی‌باشد؟ آثار مخربی چون زوال اراده، از بین رفتن غیرت‌های ناموسی و ملی، از بین رفتن سرمایه‌های یک کشور - سرمایه‌هایی نظیر نیروی انسانی و منابع مالی، از دست دادن اندیشمندان و فرار مغزها، از هم پاشیدگی

- ج) دیدار با مردم شهرستان خمین ۱۳۷۹/۸/۲۶
 ح) دیدار با مردم استان قم ۱۳۷۹/۱۰/۱۹
 خ) دیدار با اعضای شورای تامین استان ها ۱۳۷۹/۱۱/۲۵
 د) دیدار با دانشجویان دانشگاه صنعتی امیر کبیر ۱۳۷۹/۱۲/۲۲
 ذ) خطبه های نماز جمعه تهران ۱۳۸۰/۲/۲۸
 ر) دیدار با جوانان اصفهان ۱۳۸۰/۸/۱۲
 ز) دیدار با مردم زاهدان ۱۳۸۰/۱۲/۴
 ژ) صیحهگاه مشترک نیروهای نظامی و انتظامی استان کرمان ۱۳۸۴/۲/۱۵
 س) دیدار اعضای بسیج و پرسنل اداره کل اطلاعات استان همدان ۱۳۸۳/۴/۱۶
 ش) دیدار با مردم آذربایجان ۱۳۸۶/۱۱/۲۸
 ص) بیانات در مراسم نوزدهمین سالگرد ارتحال حضرت امام ۱۳۸۷/۳/۱۴
 ض) بیانات درحرم مطهر رضوی ۱۳۹۰/۱/۱
 ط) دیدار با مسئولان نظام ۱۳۹۰/۵/۱۶
 ظ) بیانات در دانشگاه علوم انتظامی ۱۳۹۰/۶/۲۹
 ع) دیدار با مردم گیلان غرب ۱۳۹۰/۷/۲۳

توصیف داده ها

به این منظور ابتدا چهار مولفه اصلی از متن سخنرانی ها استخراج و سپس کد گذاری شدند. در مرحله بعد این مولفه ها شاخص بندی و بر اساس کدهای مشخص شده، فراوانی آنها در بیست و یک متن مورد نظر اندازه گیری و ثبت گردید.

توصیف فراوانی های مولفه های چهارگانه		
کد	مولفه	فراوانی
۱	اعتیاد، تمدن استعماری و استکباری	۶
۲	اعتیاد، لایابالی گری، شهوت و فساد	۶
۳	اعتیاد و تباهی جوانان	۵
۴	اعتیاد و دین	۴

که پدیده شوم اعتیاد اغلب متوجه نسل جوان کشور می باشد و نظر به اینکه نیاز عمده ی جوانان، نیاز به هویت است- به گونه ای که جوان باید هدف خودش را بشناسد، باید بداند کیست و برای چه می خواهد تلاش و کار کند- لذا دشمن می خواهد از این طریق هویت جوان ایرانی را از او گرفته و اهداف او را از بین ببرد.

از نظر مقام معظم رهبری مهم ترین دستاورد انقلاب اسلامی، احساس هویت اسلامی مردم ایران است و البته دشمنان نیز سعی دارند تا از طریق اختلاف افکنی و سرگرم کردن جوانان به لهو و لعب همین موضوع را خدشه دار سازند.

همچنین با توجه به نامگذاری سال ۱۳۹۰ با عنوان سال جهاد اقتصادی، استحکام معنویت- روح ایمان و تدین در جامعه لازمه جهاد اقتصادی است. تدین جامعه و تدین جوانان، در امور دنیایی به ملت و به جامعه کمک می کند. اگر یک ملت جوانانش متدین باشد، از هرزگی که یکی از ارکان اصلی آن اعتیاد می باشد دور خواهند شد، استعداد و خلاقیت جوانان بارور شده، و روز به روز بر تلاش خود می افزایند؛ و در نتیجه کشور در زمینه علم، فعالیت های اجتماعی، سیاسی و اقتصادی پیشرفت می کند. بنابراین تقویت روحیه ی معنویت و تدین، نقش بسیار مهمی در پیشرفت کشور داشته و عامل حیاتی در دور کردن نسل سازنده جامعه از گرایش به رفتارهای مخرب مانند اعتیاد می باشد.

بنابراین با توجه به حساسیت ها و تاکیدات مداوم رهبر فرزانه انقلاب بر آگاه سازی نسل جوان از تهدیدات نرم دشمنان، این مقاله تلاش دارد در حد توان با استفاده از روش تحلیل محتوا از متن سخنرانی های معظم له درمورد اعتیاد جوانان، میزان اهمیت و توجه به موضوع پیشگیری از گرایش جوانان به پدیده سوء مصرف مواد را مورد بررسی قرار دهد.

روش تحلیل

استفاده از روش تحلیل محتوای کیفی-استقرایی در مورد بیست و یک متن سخنرانی مقام معظم رهبری درباره اثرات سوء مصرف مواد مخدر و اعتیاد شامل:

کد سخنرانی

الف) دیدار و بیعت مردم قم، رفسنجان و کهنوج ۱۳۷۷/۴/۱۹

ب) دیدار با دانشجویان در هفته تربیت ۱۳۷۰/۸/۱۵

پ) دیدار با مردم بندرعباس ۱۳۷۶/۱۱/۲۸

ت) دیدار با مردم شهرستان نهندان ۱۳۷۸/۶/۷

ث) دیدار با مردم شهرستان قانات ۱۳۷۸/۶/۸

ج) خطبه های نماز جمعه تاسوعای حسینی ۱۳۷۹/۱/۲۶

شاخص بندی هر یک از مؤلفه ها

مؤلفه شماره ۱: اعتیاد، تمدن استعماری و استکباری

جدول شاخص های مؤلفه شماره یک	
کد سخنرانی	شاخص
الف	اعتیاد خطرناکی که گریبان جوانان را گرفته است نشانه هایی از تمدن استکباری و استعماری و فرهنگ صادراتی غرب است
ب	اعتیاد به مواد مخدر و سکرآور یک سیاست پیاده شده استعمار و استکبار است
ظ	ترویج مواد مخدر به دنبال طراحی های پشت صحنه ای است که سیاستگذاران استکبار نسبت به کشورهای مغبوض خود انجام می دهند
س	پشت سر مساله اعتیاد، دست ها و مغزهای سیاسی است
ح	تشویق به اعتیاد، تشویق به وابستگی سیاسی و فرهنگی است
ژ	توطئه کشورهای استعماری تولید و ترویج مواد مخدر است

مؤلفه شماره ۳: اعتیاد و تباهی جوانان

جدول شاخص های مؤلفه شماره سه	
کد سخنرانی	شاخص
ش	دشمن می خواهد جوان ما بی تفاوت و غرق در مواد مخدر باشد
ت	سوداگران مرگ حاضرند میلیون ها جوان ما را به کام اعتیاد بکشند و مرزهای ما را در وضعیت بدی قرار داده اند
ص	دشمن می خواهد روحیه نشاط و پیشرفت را در جوان از بین ببرد و با ترویج فحشاء و مواد مخدر جوان ایرانی را منحرف می کند
ز	ترویج قاچاق مواد مخدر برای نابودی نسل جوان و از کار افتادگی انسان ها
د	اعتیاد و ترویج و گرایش جوانان به فساد

مؤلفه شماره ۴: اعتیاد و دین

جدول شاخص های مؤلفه شماره چهار	
کد سخنرانی	شاخص
ج	توصیه به جوانان برای ارتباط بیشتر با خدا جهت مقابله با برنامه دشمن برای رواج فساد و اعتیاد
ض	اگر یک ملت جوانانش متدین باشند، از اعتیاد دور خواهند شد
ر	احساس خلاء و کمبود ناشی از معنویت و رابطه آن با اعتیاد
ط	تبیین درست مبانی اعتقادی با هدف افزایش امید و ظرفیت ها برای مقابله با مواد

مؤلفه شماره ۲: اعتیاد، لا ابالی گری، شهوت و فساد

جدول شاخص های مؤلفه شماره دو	
کد سخنرانی	شاخص
ث	جوانی که اسیر اعتیاد و شهوات است، نمی تواند در جامعه زنده و پر نشاط ما ایفای نقش کند
پ	دشمن برای تباه کردن نیروی کار یا عامل فساد اخلاقی و اعتیاد وارد میدان می شود
ع	با بروز و رواج اعتیاد و رسوخ فرهنگ های فساد انگیز در جامعه مبارزه کنید
ج	اگر اعتیاد در جامعه هست، این فساد است
چ	اگر در جامعه روابط جنسی ناسالم و اعتیاد وجود دارد، این از موارد فساد است و باید اصلاح شود
ذ	فساد و اعتیاد و هرزگی های گوناگون بر اثر فقر پیش می آیند

بحث و نتیجه گیری

همانگونه که از تحلیل داده های مذکور بر می آید، بیشترین دغدغه رهبر انقلاب در مورد پدیده شوم اعتیاد، در نظر گرفتن آن به عنوان فرهنگ صادراتی غرب است که گریبان جوانان را در بسیاری از کشورهای فقیر و عقب افتاده گرفته و راهی برای نفوذ استعمار در این کشورها می باشد. زیرا به این حقیقت دست یافته اند که جوانان از طریق فرهنگ و اراده خود، سلب کننده آرامش

۵ اصل پیشگیری اولیه از اعتیاد

برای پیشگیری اولیه از اعتیاد اصولی برای کمک به مدیران و افرادی که در هدایت جامعه نقش ایفا می کنند و نیروهای اجرایی برنامه های پیشگیری از اعتیاد وجود دارد که به تبیین آن ها می پردازیم.

عوامل حفاظت کننده و خطر زا:

- برنامه های پیشگیری از اعتیاد باید سبب افزایش عوامل حفاظت کننده و کاهش عوامل خطر زا شوند.
- تاثیر بالقوه و خاص عوامل خطرزا و حفاظت کننده با تغییر سن تغییر می کند. برای مثال، وجود عوامل خطر زا در خانواده تاثیر مخربی بر کودک می گذارد، در حالی که اعتیاد به مواد می تواند عامل خطر زایی برای یک جوان شاغل در محل کار باشد.
- مداخله زود هنگام در عوامل خطر زا (عدم کنترل خویش و رفتارهای پرخطرگرایانه) موثرتر از مداخله دیر هنگام برای تغییر مسیر زندگی یک فرد از مشکلات و رفتارهای منفی به جاده صلاح است.
- باید توجه داشت تاثیر عوامل خطرزا و حفاظت کننده بر افراد جامعه در سن، فرهنگ، جنسیت، قومیت و اقلیم های مختلف گوناگون و متفاوت است.

برنامه های پیشگیری از اعتیاد باید اشکال مختلف اعتیاد به مواد مخدر، روان گردان ها

بیگانگان و چپاولگران هستند. لذا تاکید بر مساله فرهنگ و ارتقای فضای فرهنگی کشور یکی از راه های مقابله با استعمار فکری جوانان می باشد.

با توجه به این امر که جمهوری اسلامی ایران یک کشور جوان بوده و دشمنان همیشه در تلاش می باشند که این نیروی کار ارزشمند را از جامعه بگیرند، بنابراین از راه های گوناگون به ویژه با رواج فساد اخلاقی مانند اعتیاد، روابط جنسی ناسالم، لایبالی گری و رهایی شهروانی قصد تباہ کردن جوانان پر انرژی کشور را دارند. بر این اساس می توان نتیجه گرفت که اعتیاد علاوه بر اثرات کوتاه مدت فردی، اثرات مخرب بلند مدتی نیز بر کل جامعه داشته که رفع آنها گاهی قرن ها به طول می انجامد، لذا نسل جوان باید با آگاهی کامل از اهداف پلید دشمن و تلاش برای آبادانی میهن خود از گرفتار شدن به این یلای خانمان سوز دوری جوید.

از جمله راهکارهای اساسی که رهبری انقلاب اسلامی در سخنرانی های متعدد خود آن را بارها به نسل جوان به عنوان یک عامل بازدارنده در مقابل فساد و انحطاط توصیه کرده اند، ارتباط عمیق و مداوم با خالق هستی و حضور در مراسم و اماکن مذهبی با هدف تقویت باورهای دینی است. امید آنکه با پیروی از سخنان رهبر عزیز انقلاب به عنوان چراغ هدایت و روشن گر راه، شاهد مهار و مدیریت این پدیده روانی، اجتماعی و اقتصادی در کشور عزیزمان باشیم.

چگونه اضطراب محل کار را مدیریت کنیم؟

اضطراب با کاهش دادن میزان تمرکز انسان، سبب افت بهره وری افراد می‌شود. بسیاری از اشخاص مدعی هستند که قسمت اعظم اضطراب آنها با شغلشان مرتبط است. اضطراب بخشی طبیعی از زندگی هر فردی است، اما اضطراب بیش از حد می‌تواند علاوه بر تاثیر مخرب بر بهره وری، سلامت روح و جسم او را به خطر اندازد. خوشبختانه اضطراب پدیده‌ای قابل کنترل و مدیریت است.

۱. علایم هشدار دهنده اضطراب مفرط

همان طور که مقدار اندک اضطراب مفید است، مقدار زیاد آن می‌تواند آسیب‌زا باشد. اگر شغل شما بر زندگی شخصی، عادت‌های خواب یا حتی سلامت‌تان تاثیر می‌گذارد، به معنی آن است که وقت آن رسیده با تکنیک‌های مدیریت اضطراب آشنا شوید. به احساسات و حالت‌های خود توجه کنید و هر از گاهی استراحت کنید.

۲. اضطراب، حجم کار و مدیریت زمان

حجم کار زیاد سبب سردرگمی و در هم شکستگی فرد می‌شود. آیا شما هم با حجم کار زیاد و اینکه بعضاً وقت برای انجام دادن‌شان ندارید، مواجه هستید؟ در این شرایط باید بررسی کنید بهترین شیوه تقسیم وقت برای انجام کارها، کدام است. هر روز صبح وقتی به محل کار می‌رسید، کارها و فعالیت‌های آن روز را برنامه ریزی کنید. در پایان روز هم فعالیت‌تان را بررسی و جمع بندی کنید.

۳. در برنامه‌تان زمانی برای استراحت بگنجانید

استراحت می‌تواند خروجی ۱۵ دقیقه‌ای از محل کار باشد یا تعطیلاتی ۱۵ روزه. استراحتی که به کار کردن فکر نکنید، لازم است و به آرامش شما کمک می‌کند.

۴. کمک بخواهید

اگر به شدت پر کار هستید و اضطراب دارید باید از دیگران کمک بگیرید. با مدیرتان در مورد حجم کار گفت و گو کنید. اگر برای خودتان کار می‌کنید، با دوستان و اعضای خانواده به برنامه‌های تفریحی بروید تا میزان و سطح اضطراب شما کاهش یابد.

و داروهای تجویز شده توسط پزشک را در سنین مختلف (حتی پیش از رسیدن به سن قانونی) معرفی و آثار و پیامدهای سوء مصرف را تشریح نمایند.

۳

برنامه‌های پیشگیری از اعتیاد باید عوامل خطرزا را متناسب با شخصیت (سن، جنسیت و قومیت) کارکنان معرفی نموده تا نتیجه بهتری گرفته شود.

۴

برنامه‌های پیشگیری از اعتیادی که مبتنی بر خانواده هستند باید بتواند پیوندها، روابط خانوادگی و مهارت‌های والدی (بحث و گفت و گو، کمک به استقلال فرزندان و اجرای سیاست‌های مقابله با مصرف مواد مخدر در خانواده) را ارتقا دهند.

■ نزدیکی و صمیمیت اعضای خانواده اساس ارتباط میان والدین و فرزندان است. صمیمیت اعضای خانواده می‌تواند باعث ارتقای مهارت‌های آموزشی والدین در حمایت از فرزندان و رابطه با آنها شود.

■ نظارت والدین در امر پیشگیری از اعتیاد حیاتی است. با ارائه روش‌های علمی نظارت و ستایش از رفتارهای مناسب فرزند که با قوانین خانواده منطبق باشند می‌توان تاثیر نقش خانواده در پیشگیری از اعتیاد فرزندان را ارتقا داد.

■ باید دانش کارکنان و والدین درباره انواع مواد و روش‌های مصرف را ارتقا داد تا آنها با تشریح عواقب هولناک مصرف مواد برای سایرین از اعتیاد به مواد پیشگیری کنند.

■ به طور خلاصه باید گفت، مداخلاتی که بر خانواده متمرکز باشند تاثیر مثبتی بر تغییر رفتار والدین دارند و از تعدد عوامل خطر زایی که منجر به اعتیاد به مواد می‌شوند می‌کاهند.

۵

برنامه‌های پیشگیری از اعتیاد باید پژوهش محور باشد. به گونه‌ای که هر گونه برنامه پیشگیری در سطح سازمان باید با انجام نیازسنجی و بازاریابی اجتماعی مخاطبان صورت پذیرد.

ضرورت اجرای استراتژی های پیشگیری اولیه از اعتیاد در محیط کار

بر اساس گزارش موسسه ملی سوء مصرف مواد آمریکا نزدیک به ۷۰ درصد مصرف کنندگان غیرقانونی مواد مخدر، به نوعی در استخدام سازمان ها، ادارات و صنایع بخش دولتی و خصوصی هستند. این افراد مشکلات مرتبط با مصرف مواد خود را به محیط کار آورده، باعث افت تولید، افزایش غیبت ها، افزایش حوادث کاری و آسیب ها می شوند. گرچه محیط کار از نیم قرن گذشته در زمینه سوء مصرف مواد مخدر مورد توجه فزاینده ای قرار داشته ولی طی دهه اخیر پژوهش های بیشتری در خصوص پیشگیری اولیه از سوء مصرف مواد مخدر در محیط کار صورت گرفته است.

۱ شیوع اعتیاد در بین نیروی کار:

بیشتر مصرف کنندگان مواد، بزرگسالان شاغل هستند که بسیاری از آنها در نوجوانی سابقه مصرف نداشته اند. گرچه نرخ اعتیاد در بین جمعیت های خاصی (مثل خلاف کاران و افراد بیکار) بالاتر است اما داده های شیوع شناسی نشانگر این نکته هستند که ۷۰ درصد مصرف کنندگان فعلی (در خلال ۳۰ روز گذشته) سنی بین ۱۸ تا ۴۹ سال داشته که به طور تمام وقت شاغل هستند. بعلاوه، ۷/۷ درصد شاغلین تمام وقت، مصرف کنندگان هستند. این آمار نشان می دهد که بایستی اکثر مصرف کنندگان را در محیط های کاری جستجو کرد نه در مدارس یا خیابان ها (کوک و همکاران، ۱۹۹۵).

داده های یک پیمایش ملی خانوار در باره سوء مصرف مواد در آمریکا نشان می دهد که میزان شیوع مصرف مواد بر اساس متغیرهای سن، جنس، تحصیلات و نوع شغل، انواع متفاوتی به خود می گیرد. مصرف مواد به احتمال زیاد در بین شاغلین جوان، مرد و دارای تحصیلات پایین بیشتر است. ۱۳/۵ درصد شاغلین ۱۸ تا ۲۵ سال مصرف کنندگان مواد هستند که چند برابر بیشتر از نرخ اعتیاد در بین جمعیت کلی است. ۱۷/۲ درصد شاغلین با تحصیلات پایین، دارای سوء مصرف مواد هستند که ۲-۳ برابر میانگین کشوری است. در بین

۲ چرا پیشگیری اولیه از اعتیاد در محل کار

در پژوهش های موجود دلایل متعددی برای انجام اقدامات پیشگیرانه در محیط کار فهرست شده است ولی با یک جمع بندی اجمالی می توان آنها را در سه حیطه خلاصه کرد که عبارتند از:

• بعضاً مصرف کنندگان غیرقانونی مواد به نوعی در استخدام سازمان های دولتی و غیر دولتی بوده و مشغول کار هستند. لذا به دلایل بالا بودن شیوع اعتیاد در بین نیروی کار، گروه هدف مناسبی برای اجرای مداخلات پیشگیرانه به حساب می آیند.

• سوء مصرف مواد، اثرات منفی زیادی بر سلامت فرد شاغل، امنیت و بازده کاری او دارد. بنابراین، به دلیل این که اعتیاد کارکنان در محیط کار هزینه های زیادی بر جامعه تحمیل می کند، به نظر می رسد که اجرای برنامه های پیشگیری اولیه از سوء مصرف مواد در محیط کار مقرون به صرفه و اقتصادی باشد.

• محیط کار، مکان مناسبی برای آرایه اطلاعات مناسب به والدین برای پیشگیری از ابتلای فرزندان آنها به اعتیاد است. در واقع دسترسی به والدین در محیط کار امکان پذیرتر و آسان تر است.

در سه زمینه فوق پژوهش هایی صورت گرفته که بطور اختصار نتایج برخی از آنها مورد اشاره قرار می گیرد:

۳ پیش بینی کننده های سوء مصرف مواد در محیط کار

محققان با مرور پژوهش های انجام شده، پنج ویژگی محیط کار را تشخیص داده اند که با سوء مصرف مواد ارتباط دارد؛ فرهنگ سازمانی و شغلی، کنترل یا هنجارهای اجتماعی، از خود بیگانگی کارکنان، استرس های شغلی و دسترسی به مواد. والش و همکاران (۱۹۹۳) سه نوع نظریه را مطرح کرده اند که سوء مصرف مواد را در محیط کار توضیح می دهند.

۱ تئوری های فرهنگی که دلیل مصرف کارکنان در محیط کار را پذیرش و حمایت خرده فرهنگ های موجود در محیط کار از مصرف مواد می داند. محیط های شغلی وجود دارند که نه تنها مصرف مواد را منع نمی کنند بلکه به نوعی فشار گروهی برای مصرف آن وجود دارد.

۲ تئوری های طرح ریزی شغلی که اعتقاد دارند ویژگی های موقعیت و شرایط استرس زا است که می تواند باعث افزایش سوء مصرف مواد شود. کار کردن در شرایط نامناسب و پر استرس می تواند گرایش به سوء مصرف مواد را افزایش دهد.

۳ تئوری های روانی-اجتماعی که بر این باورند مصرف کنندگان مواد مشاغلی را انتخاب می کنند که اعتیاد آنها کمتر جلب توجه کند.

شبه تجربی برای ارزیابی اثرات این برنامه های پیشگیرانه نشان داده شد، والدینی که بیشتر در این برنامه ها شرکت کرده بودند تغییرات مثبت قابل مشاهده ای را گزارش کردند. افزایش رفتار مثبت کودکان، مقاومت در مقابل مصرف مواد، کاهش افسردگی، استرس و تحریک پذیری والدین از جمله این تغییرات بوده است (فلنر و همکاران، ۱۹۹۴).

نتایج یک بررسی مروری در خصوص برنامه های آموزشی پیشگیری از اعتیاد برای والدین در محیط کار نشان داد که سازمان های متعددی درگیر تهیه برنامه های آموزشی برای والدین هستند ولی کاربرد چنین برنامه هایی در محل کار نسبتاً نادر است.

اخیراً برنامه ای تحت عنوان KIDS (بچه ها در یک جامعه بدون مواد) طرح ریزی شده است تا به والدین شاغل، انگیزه و مهارت لازم را برای برقراری ارتباط موثر با بچه هایشان در باره مواد، الکل و سایر داروها ارائه دهند. بر اساس مدل هاوکینز و همکاران (۱۹۹۲) یک عنصر اصلی در این برنامه ملی، ارائه آموزش به والدین است تا بر اساس آن بتوانند مرزهای خانواده را تقویت کرده، انتظارات روشنی را به اعضای خانواده برای ضابطه مند شدن روابط خانوادگی ارائه دهند و همچنین به بچه هایشان یاد دهند که چگونه در مقابل فشار همسالان مقاومت کنند. اثرات این نوع برنامه ها هنوز در دست بررسی است.

با این که اسنادی وجود ندارد که تایید کننده کارایی برنامه های محیط کار در بهبود مهارت های والدی باشد، یعنی برنامه هایی که بچه ها را از مصرف مواد دور نگه دارد، ولی به نظر می رسد احتمالاً چنین برنامه هایی اثرات بالقوه ای برای ارائه پیام های پیشگیرانه به والدین شاغل در خصوص جلوگیری از سوء مصرف مواد فرزندان داشته باشد. برای بسیاری از والدین این سؤال، پیش می آید که آیا شرکت آنها در این گونه برنامه ها منطقی است یا خیر. همچنان بررسی های بیشتری برای مطالعه اثربخشی این گونه برنامه ها در حال پیگیری است. هر چه قدر سازمان های بیشتری به اجرای این گونه برنامه ها بپردازند، داده های بیشتری برای انجام مطالعات نظام دار در خصوص اثربخشی آنها بدست می آید.

با افزایش هزینه های درمانی و استفاده بیشتر از تسهیلات تأمین اجتماعی مرتبط است (پولاک و همکاران، ۱۹۹۸).

در مجموع برآورد شده که هزینه ها و خسارت های ناشی از اعتیاد در محیط کار سالانه بالغ بر ۱۰۰ میلیارد دلار می شود. همچنین شواهد حاکی از آن است که سوء مصرف مواد با افزایش استفاده از هزینه های بیمه پزشکی ارتباط دارد. تحلیل داده های ناشی از این تحقیقات نشان می دهد که سوء مصرف مواد، به طور بالقوه باعث افزایش هزینه های پزشکی می شود. براساس این یافته ها فقط ۲/۴ درصد کل هزینه های سیستم سلامت به سلامت رفتاری اختصاص دارد و از آن میان نیز، ۴/۲ درصد هزینه های مراقبت رفتاری مربوط به سوء مصرف مواد است که هزینه ای نسبتاً پایین و غیر معنادار است. گرچه، در همین مطالعه پی برده شده که شاغلین دارای مشکلات رفتاری، هزینه های پزشکی بیشتر و عملکرد پایین تری دارند که هزینه های غیر مستقیم اعتیاد محسوب می شود (پولاک و همکاران، ۱۹۹۸).

۳ دسترسی به والدین در محیط های کاری:

دلیل سوم برای توجه به محیط کار در پیشگیری اولیه از اعتیاد دسترسی آسان به والدین در این گونه محیط هاست. والدین حداقل یک سوم زمان بیداری خود را در محیط کار می گذرانند. در این مکان ها می توان والدین را آگاه کرد و آموزش های لازم را برای پیشگیری از اعتیاد فرزندان به آنها ارائه نمود. بعد از چند سال تمرکز در خصوص تاثیر همسالان، اخیراً نقش والدین در فعالیت های پیشگیرانه بیشتر مورد توجه قرار گرفته است (کندل، ۱۹۹۶). مطالعات نشان داده است که برنامه های مبتنی بر آموزش والدین و آموزش مهارت های خانوادگی که بر ارتقای ارتباط و پیوند مثبت والد-کودک متمرکز بوده اند باعث کاهش عوامل خطر در کودکان می شود. اکنون تحقیقات نشان می دهد که والدین از طریق سبک های مدیریت خانوادگی اقتدارگرایانه، ارائه الگوی مثبت، و نگرش های سخت گیرانه نسبت به اعتیاد، می توانند اثراتی قوی بر جلوگیری از سوء مصرف مواد در بین فرزندان داشته باشند. این یافته ها باعث شکل گیری چندین نوع برنامه برای والدین شده است. در یک طرح

طبقات اصلی شغلی، درصد کسانی که در زمینه تهیه و سرو غذا کار می کنند (مثل آشپزها و پیش خدمت های رستوران) و کارگران ساختمانی که به مصرف مواد اعتیاد دارند (۱۸۷ درصد و ۱۴/۱ درصد) دو برابر نرخ آن در بین جمعیت کلی است (SAMHSA-۱۹۹۹).

به هر حال، بسیاری از مصرف کنندگان مواد تا قبل از پیوستن به جرگه نیروی کار، مصرف خود را آغاز نکرده اند. البته سن شروع می تواند گمراه کننده باشد، چرا که بسیاری از معتادین ممکن است در نوجوانی تجربه مصرف داشته باشند ولی تا قبل از بزرگسالی به یک مصرف کننده دائمی تبدیل نمی شوند. این داده ها بیشتر از روش خود گزارشی بدست آمده است. در حالی که نتایج پژوهش کوک و همکاران (۱۹۹۵) در خصوص روش سنجش مصرف مواد در بین نیروی کار نشان می دهد که نرخ شیوع در روش های ترکیبی (خود گزارشی و آزمایش ادرار) تقریباً ۴۰ تا ۵۰ درصد بیشتر از نرخ آن در روش خود گزارشی به تنهایی است.

بنابر این، گرچه تلاش برای اجرای برنامه های پیشگیرانه در مدارس و از سنین کودکی ضروری است ولی آشکار است که عمده ترین توجه در برنامه ها بایستی متوجه جوانان ۱۸ تا ۳۵ سال باشد که درصد بالایی از آنها به عنوان نیروی کار در جامعه فعال هستند.

۲ اثرات منفی و هزینه های سوء مصرف مواد در بین نیروی کار:

یکی دیگر از دلایل واضح شرکت ها و سازمان ها برای فعالیت در زمینه پیشگیری اولیه از سوء مصرف مواد هزینه هایی است که اعتیاد کارکنان به دنبال دارد. شواهد زیادی وجود دارد که سوء مصرف مواد با سوانح، غیبت و کاهش بازده کاری مرتبط است. گرچه طبیعت این ارتباط روشن نیست و دقیقاً نمی توان گفت که بین سوء مصرف مواد و این قبیل مسایل رابطه علی وجود دارد، اما محققان نشان داده اند که سوء مصرف مواد در بین کارکنان با افزایش غیبت کاری و خسارت همراه است (کندل و یاماگوشی، ۱۹۸۵؛ لمان و همکاران، ۱۹۹۵). همین طور مصرف مواد غیرقانونی با افزایش خطر حوادث و صدمات ارتباط دارد (داوسون، ۱۹۹۴). نهایتاً این که سوء مصرف مواد